

1941-1947

TEMA PËR TITULLIN MASTER I HISTORISË NË DEPARTAMENTIN E
HISTORISË

NGA

RIAD LIMANI

UNIVERSITETI I PRISHTINËS "HASAN PRISHTINA"
FAKULTETI FILOZOFIK
DEPARTAMENTI I HISTORISË

PRISHTINË 2021

UNIVERSITETI I PRISHTINËS
FAKULTETI FILOZOFIK
Prishtinë

Aprovuar nga:

Emri, Mbiemri, Titulli, Mentor

Data

Emri, Mbiemri, Titulli, Anëtar

Data

Emri, Mbiemri, Titulli, Anëtar

Data

© *Riad Limani*

Të gjitha të drejtat të rezervuara.

ABSTRAKT

NËNPREFEKTURA E GJILANIT DHE REZISTENCA ANTIJUGOSLLAVE 1941-1947

NGA
RIAD LIMANI

Mentori: Prof. Dr. Ibrahim Gashi

Në punimin e masterit ‘‘Nënprefektura e Gjilanit dhe rezistenca antijugosllave 1941-1947’’ është trajtuar organizimi administrativ dhe disa aspekte tjera, të cilat u zhvilluan në Gjilan në periudhën e cila mund të konsiderohet si periudha e shqiptarokracisë, ndonëse në një rend fashist, kjo periudhë ka një rëndësi të madhe për shqiptarët në Kosovë dhe viset tjera jashtë Shqipërisë së 1913, e para është njohja dhe rëndësia e institucioneve të cilat deri në periudhën e vitit 1941, ishin vetëm diskriminuese, së dyti është aspekti arsimor i cili ndikoi sado pakë të ngritej vetëdija kombëtare dhe të zvogëlohej analfabetizmi.

Tema trajton edhe një ngjarje të cilën qyteti i Gjilanit por edhe trevat tjera shqiptare e përjetoi për dallim nga vendet tjera të botës, si pushtim të dytë, e cila kaloi në një dhunë që u përçoll me masakrim ndaj popullsisë shqiptare në rajonin e Gjilanit, punimi tregon se popullsia shqiptare në këtë periudhë nuk ishte profashiste apo kolaboracioniste thjesht ajo shfrytëzoi një momentum të sjellur nga shkatrimi i një okupatori më të dhunshëm se ai që ishte në atë kohë.

Fjalët kyçe: *Nënprefektura, Formacionet, Organizata, administrimi, rezistenca.*

ABSTRACT

GJILAN SUB-PREFECTURE AND ANTI-YUGOSLAV RESISTENCE
1941-1947

FROM
RIAD LIMANI

Mentor: Prof. Dr. Ibrahim Gashi

In the master thesis ‘‘Gjilan sub-prefecture and anti-Yugoslav resistance 1941-1947’’ is addressed the administrative organization and some other aspects, which took place in Gjilan in the period which can be considered as the period of Albanocracy, although in a fascist order, this period is of great importance for the Albanians in Kosovo and other areas outside Albania of 1913, the first is the recognition and importance of institutions which until the period of 1941, were only discriminatory, the second is the educational aspect which influenced no matter how little raise national awareness and reduce illiteracy.

The topic also deals with an event that the city of Gjilan but also other Albanian territories experienced in contrast to other countries of the world, as a second invasion, which turned into a violence that was followed by massacre of the Albanian population in the region of Gjilan, the paper shows that the Albanian population in this period was not pro-fascist or collaborationist, it simply used a momentum brought by the destruction of a more violent occupier than the one that was at that time.

Keywords: *Sub-prefecture, Formations, Organization, administration, resistance.*

PËRMBAJTJE

ABSTRAKT	6
ABSTRACT	7
HYRJE	10
KAPITULLI I- Gjilani dhe rrethina pas Okupimit të Jugosllavisë	
I.1 Gjendja politiko-shoqërore në prag të pushtimit të Jugosllavisë.....	12
I.2 Pushtimi i Jugosllavisë dhe ndarja e Vjenës 1941.....	15
I.3 Vendosja e administratës së Mbretërisë Shqiptare në rajonin e Gjilanit.....	18
I.4 Organizimi i administratës bullgare në territoret e pushtuara të Gjilanit.....	23
KAPITULLI II-Zhvillimi socio-ekonomik dhe kulturor në nënprefekturën e Gjilanit	
1941-1943	
II.1 Arsimi dhe kultura në Nënprefekturën e Gjilanit 1941-1943.....	27
II.2 Ekonomia e Nënprefekturës së Gjilanit në kuadër të sistemit të ri.....	32
II.3 Organizimi i institucioneve publike në Nënprefekturën e Gjilanit.....	34
II.4 Gjendja e popullsisë shqiptare ndërmjet dy zonave të okupimit të Gjilanit.....	37
KAPITULLI III-Nënprefektura e Gjilanit pas kapitullimit italian 1943	
III.1 Kapitullimi italian dhe rrjedhojat në rajonin e Nënprefekturës së Gjilanit.....	40
III.2 Lëvizjet nacionaliste dhe çetniko-komuniste në rajonin e Gjilanit.....	43
III.2.1 Rekrutimi në divizionin SS Skanderbeg në rajonin e Gjilanit.....	47
III.3 Tërheqja gjermane dhe përpjekjet për ruajtjen e kufirit.....	48
KAPITULLI IV- Rezistenca antijugosllave 1944-1947	
IV.1 Sulmi në Gjilan i dhjetorit 1944.....	52
IV.2 Masakra mbi popullsinë e Gjilanit 1944-1945.....	56
IV.3 Formimi i ONDSH-së.....	58
IV.4 Kongresi (II) i ONDSH-së në Shkup.....	60

KAPITULLI V-Burgosjet dhe tërheqja e ONDSH-së

V.1 Kongresi i Lipovicës dhe arrestimet e antarëve të ONDSH-së.....	63
V.2 Aktiviteti i Gjon Sereçit në Kosovën lindore.....	65
V.3 Procesi gjyqësor i Gjilanit 1947.....	67
V.4 Disa aspekte historiografike për luftën e dytë botërore dhe NDSH-në në rajonin e Gjilanit	68
Lista e fotografive	71
KONKLUZIONE	73
BURIMET DHE LITERATURA	74